

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Bestemmingsplan Katwoude Hoogedijk 24, gemeente Waterland

Voorlopig toetsingsadvies over het milieueffectrapport

24 april 2014 / rapportnummer 2883-10

1. Oordeel over het milieueffectrapport (MER)

De Firma Roos¹ heeft het voornemen haar rundveehouderij aan de Hoogedijk 24 te Katwoude uit te breiden met een nieuwe melkveestal. Om dit mogelijk te maken moet het bouwvlak worden vergroot naar 2 hectare. Hiervoor is een bestemmingsplanwijziging nodig. Omdat deze wijziging kaderstellend is voor een m.e.r.-beoordelingsplichtige activiteit (categorie D.14) is deze wijziging plan-MER-plichtig. Bevoegd gezag is de raad van de gemeente Waterland.

In dit advies spreekt de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie'²) zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER.

De Commissie is van oordeel dat het MER zeer incompleet is en niet voldoet aan de basisvereisten van een MER. Veel fundamentele informatie over de milieugevolgen ontbreekt, waardoor het voor burgers en bestuurders niet mogelijk is een duidelijk en betrouwbaar beeld van het voornemen en de milieueffecten te krijgen.

Bij de toetsing van het MER signaleert de Commissie een groot aantal tekortkomingen. Zij acht het opheffen ervan essentieel voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming over de bestemmingsplanwijziging. De tekortkomingen betreffen met name:

- het ontbreken van een samenvatting;
- onduidelijkheid over het voornemen en de effectbeoordelingen;
- het ontbreken van een onderbouwing van de locatiekeuze;
- het ontbreken van een Passende beoordeling;
- het ontbreken van een alternatief waarmee de zekerheid wordt verkregen dat er geen aantasting van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden kan optreden;
- geen duidelijk beeld van de effecten op het weidevogelgebied;
- de onvoldoende beschouwing van de effecten van de aspecten geurhinder en geluidhinder.

De Commissie adviseert om eerst een aanvulling op het MER op te stellen en pas daarna een besluit te nemen. Gezien het grote aantal essentiële tekortkomingen adviseert de Commissie om de aanvulling te verwerken in een grondig herziene versie van het MER.

In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar oordeel toe. Zij beperkt deze toelichting tot een aantal hoofdpunten die noodzakelijk zijn voor een goede beschrijving van het voornemen en de milieueffecten. Voor een uitgebreidere toelichting op de onderdelen die een MER dient te bevatten verwijst zij naar haar website³.

¹ Het bedrijf is bij de KvK ingeschreven als Firma Roos Katwoude v.o.f.

² De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens vindt u in bijlage 1 bij dit advies of op www.commissiemer.nl.

³ Zie bijvoorbeeld rapportnummer 2728, Advies reikwijdte en detailniveau; in te zien via de website van de Commissie.

2. Gesignaleerde tekortkomingen

2.1 Samenvatting

Een MER moet op een toegankelijke wijze informatie verschaffen over de relevante milieuaspecten en de effecten daarvan. Hiertoe dient een MER ook een zelfstandig leesbare samenvatting te bevatten⁴, die duidelijk is voor burgers en geschikt is voor bestuurlijke besluitvorming. In dit MER ontbreekt echter een samenvatting.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER een zelfstandig leesbare samenvatting op te nemen die duidelijkheid geeft over de in het MER behandelde onderwerpen en de conclusies die daaruit volgen.

2.2 Onduidelijkheid voornemen en effectbeoordelingen

In het MER wordt de voorgenomen uitbreiding van het bedrijf verdeeld over fase 1 en fase 2. Tijdens het locatiebezoek verklaarde eigenaar van het bedrijf dat hij fase 1 beschouwt als het voornemen en dat hij fase 2 niet wenst uit te voeren. In de leeswijzer op pagina 5 van het MER is weliswaar aangegeven dat hoofdstuk 5 van het MER betrekking heeft op het gewenste initiatief en dat fase 2 de maximale invulling van het bouwvlak betreft, maar uit het MER blijkt niet dat fase 2 geen onderdeel uitmaakt van het voornemen. De beoordeling van de verschillende milieuaspecten van fase 1 en fase 2 is vrijwel identiek, ondanks dat er in fase 2 ongeveer 2 keer zoveel melkkoeien worden gehouden. Ook blijkt uit het MER niet waarom fase 2 als maximale invulling moet worden beschouwd. Daarnaast worden in het MER verschillende aantallen dieren voor fase 1 gebruikt, en zijn de berekeningen die ten grondslag liggen aan de beoordelingen niet goed te doorgronden. Zo is wel aangegeven wat de vergunde bedrijfsomvang is, maar niet wat de daadwerkelijk bedrijfsomvang is. Uit paragraaf 3.2 blijkt dat de stikstofemissie in fase 1 toeneemt van 1.815 kg naar 3.270 kg per jaar, maar er wordt niet aangegeven wat deze emissietoename betekent voor de ammoniakdepositie. In het MER is niet aangegeven wat de gevolgen voor de emissie zijn van de verdere uitbreiding van het bedrijf in fase 2.

Hieruit blijkt dat het MER geen duidelijk beeld geeft van het voornemen, de uitgangspunten en de beoordelingen. Het voornemen is niet goed in beeld gebracht, de beoordeling is niet onderbouwd en niet in beeld gebracht en de uitkomsten zijn daarom niet verifieerbaar.

De Commissie adviseert in een aanvulling duidelijk te maken wat het voornemen is en op welke uitgangspunten het voornemen en de beoordelingen zijn gebaseerd. Verder dient een duidelijke maximale variant te worden aangegeven.

⁴ Een samenvatting van het MER is vereist op grond van art. 7.7, lid 1 onder i, van de Wet Milieubeheer

2.3 Locatiekeuze⁵

Uit het MER blijkt dat het bedrijf beschikt over drie locaties: de onderhavige rundveehouderij aan de Hoogedijk 24 te Katwoude, een rundveehouderij aan de Lagedijk 7, eveneens te Katwoude en een (voormalige) varkenshouderij aan de Zeddeweg te Volendam. In het MER wordt niet gemotiveerd waarom voor de uitbreiding van het bedrijf op deze locatie is gekozen. De milieueffecten van de realisatie van de uitbreiding op andere locaties, bijvoorbeeld op één van de andere locaties van het bedrijf, zijn niet afgewogen tegen de effecten van de uitbreiding op de onderhavige locatie.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER op te nemen op grond waarvan voor de uitbreiding op de onderhavige locatie is gekozen, en in die afweging in ieder geval de beide andere locaties van het bedrijf te betrekken.

2.4 Passende beoordeling

Passende beoordeling onderdeel Plan-MER

De Natuurbeschermingswet 1998 schrijft voor dat, wanneer significante gevolgen op natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden ten gevolge van het plan niet zijn uit te sluiten, een Passende beoordeling van de effecten van het plan moet worden gemaakt⁶. In het MER is aangegeven dat ten gevolge van de uitbreiding van de veehouderij, een toename van de stikstofdepositie zal optreden in nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Significante effecten zijn, gezien de al overbelaste situatie in de meeste van deze gebieden, niet op voorhand uit te sluiten. In dat geval moet er een Passende beoordeling worden opgesteld die onderdeel is van het Plan-MER. Een Passende beoordeling is echter niet gemaakt; er is volstaan met een voortoets/verslechteringstoets.

Meenemen maatregelen in voortoets/verslechteringstoets

Door de opsteller van het MER werd tijdens het locatiebezoek⁷ toegelicht dat is afgezien van het opstellen van een Passende beoordeling, omdat de emissietoename van dit bedrijf wordt gesaldeerd met het beëindigen van de emissie van de varkenshouderij van de maatschap aan de Zeddeweg te Volendam in fase 1.

De hier beschreven aanpak is in strijd met de Natuurbeschermingswet 1998 (en de jurisprudentie daarover). Wanneer op voorhand wordt geconcludeerd dat significante effecten niet uit te sluiten zijn, moet een Passende beoordeling worden gemaakt; bij deze conclusie mogen mitigerende maatregelen niet worden betrokken. Vervolgens wordt in de Passende beoordeling diepgaander onderzoek verricht naar alle aspecten die hierbij een rol kunnen spelen. Pas in deze Passende beoordeling kunnen (mitigerende) maatregelen een rol spelen. Saldering kan daarvan een onderdeel zijn.

⁵ Onder "redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven" (art. 7.7, lid 1 onder b) worden ook locatiealternatieven verstaan

⁶ Art. 19j, lid 2 Nbw 1998.

⁷ Ten behoeve van het opstellen van dit advies heeft de Commissie op 17 maart 2014 een bezoek gebracht aan de veehouderij en ter plaatse gesproken met vertegenwoordigers van bevoegd gezag en de firma Roos.

Inhoud salderingsmaatregel

Uit het MER blijkt dat de beoordeling van de stikstofemissie uitsluitend zal plaatsvinden naar aanleiding van de aanvraag voor de Natuurbeschermingswet-vergunning. Het is echter noodzakelijk dat aantasting van natuurlijke kenmerken door het bestemmingsplan op planniveau al uitgesloten is.

In het MER wordt niet ingegaan op de omvang van de toename van de stikstofemissie en de gevolgen daarvan voor Natura 2000-gebieden. In de voortoets/verslechteringstoets die deel uitmaakt van het concept-bestemmingsplan wordt daar wel op ingegaan. Deze informatie is echter niet congruent met het MER, en bovendien verwarrend (wel of geen toename van stikstofdepositie, relatie met saldering). In hoofdstuk 7 van het MER wordt ingegaan op cumulatieve effecten. Daar is aangegeven dat de locatie van de firma Roos aan de Zeddeweg 2 te Volendam zal worden gesloten “ter compensatie van de toename in ammoniak aan de Hoogedijk 24” in fase 1.

Over de saldering van de toename van de emissie met de emissieafname bij de varkenshouderij aan de Zeddeweg merkt de Commissie op dat uit jurisprudentie terzake blijkt dat er een direct verband moet bestaan tussen de toename van de emissie bij het ene bedrijf en de afname van de emissie bij het andere bedrijf om te kunnen spreken van een effectieve saldering van effecten⁸. Tijdens het locatiebezoek werd door de eigenaar van het bedrijf aangegeven dat het varkensbedrijf al sinds 2011 buiten gebruik is en dat daar ook niet zonder meer weer varkens kunnen worden gehouden, omdat de stallen niet voldoen aan de wettelijke huisvestingseisen. Het noodzakelijke directe verband lijkt de Commissie niet aanwezig. De milieuvergunning blijkt inmiddels al te zijn ingetrokken.

Ganzen en Natura 2000-gebieden

De Commissie heeft tijdens het bezoek aan de planlocatie ca. 800 kolganzen, grauwe ganzen⁹ en brandganzen waargenomen. Deze overwinterende soorten maken deel uit van de instandhoudingsdoelstellingen van de omliggende Natura 2000-gebieden, zodat verwacht mag worden dat het MER ingaat op de gevolgen van het voornemen voor de draagkracht van de voor overwinterende ganzen belangrijke foerageergebieden rondom de Natura 2000-gebieden (externe werking). Het MER en de voortoets gaan hier echter niet op in.

Conclusie

De Commissie constateert dat:

- in het MER geen (andere) maatregelen zijn beschreven die de toename van stikstofemissie teniet kunnen doen;
- er geen alternatieven zijn beschreven waarmee de zekerheid wordt verkregen dat er geen aantasting van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden zal plaatsvinden;
- de effecten op ganzen niet zijn beoordeeld.

⁸ Dit verband kan bijvoorbeeld bestaan uit het feit dat er nog dieren worden gehouden in het bedrijf dat wordt gesloten op het moment dat de “depositierechten” overgaan van het ene naar het andere bedrijf.

⁹ De soort broedt ook in het studiegebied. De *overwinterende* populaties zijn echter betrokken bij de instandhoudingsdoelstellingen van omliggende Natura 2000-gebieden.

Er bestaat daarom voorafgaand aan het vaststellen van het plan geen zekerheid dat de uitvoering van het plan niet zal leiden tot aantasting van deze natuurlijke kenmerken.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER in een Passende beoordeling aanmerkelijk te maken dat er geen aantasting van natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden zal optreden.

2.5 Weidevogelgebied

In het MER is aangegeven dat door uitbreiding van het bouwblok 0,4 ha weidevogelgebied verloren gaat. Op grond van de geringe oppervlakte wordt compensatie niet nodig geacht. Er is niettemin een weidevogelcompensatieplan bij het MER gevoegd (bijlage 2) dat evenwel geen informatie over de gevolgen voor weidevogels bevat. De Quickscan Natuurtoets die is gevoegd bij het concept-bestemmingsplan geeft aan dat 2 ha weidevogelgebied verloren gaat en dat een vervolgttoets wordt opgesteld om te bepalen of de ingreep past binnen het beleid van de provincie. Het zou om enkele broedparen gaan.

De Commissie stelt vast dat geen duidelijke informatie is gegeven over de gevolgen voor weidevogels. Dit klemmt omdat de streek tot de beste weidevogelgebieden van Nederland behoort¹⁰. Bovendien dient het MER duidelijk te maken of het voornemen niet conflicteert met artikel 25 (weidevogelleefgebieden) van de PRVS.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER duidelijk te maken wat de kenmerken-de waarden zijn van het weidevogelgebied, wat de gevolgen zijn van de uitbreiding van het bedrijf voor deze waarden en welke maatregelen er kunnen worden getroffen om deze effecten te verminderen of teniet te doen.

2.6 Beoordeling geur en geluid

2.6.1 Geurhinder

In het MER is een beoordeling opgenomen van de effecten van de uitbreiding van het bedrijf voor de geurhinder in de omgeving. Uit de tekst blijkt dat er van wordt uitgegaan dat de vee-stapel mag worden uitgebreid als de afstand niet afneemt en het aantal dieren zonder geurremissiefactor niet toeneemt. Geconcludeerd wordt dat het plan voldoet aan de gestelde eisen. De Commissie maakt hierbij een aantal kanttekeningen:

- De aan te houden afstanden tussen woningen van derden en de dichtstbijgelegen vee-stal¹¹ is bij woningen binnen de bebouwde kom twee maal zo groot als bij woningen buiten de bebouwde kom. De beoordeling in het MER gaat er, hoewel dit niet in het MER is

¹⁰ Zie bijvoorbeeld Sierdsema et al. 2013. Weidevogelkerngebieden Noord-Holland, te raadplegen via <http://www.noord-holland.nl/web/Themas/Groen/Natuur/Weidevogels.htm>.

¹¹ Bij diercategorieën zonder geurfactor

aangegeven, kennelijk van uit dat de tegen geuroverlast te beschermen woningen in het buitengebied zijn gelegen. Tijdens het locatiebezoek bleek dat de woningen in de omgeving van het bedrijf, op de woning bij het bedrijf na, vrijwel uitsluitend burgerwoningen zijn, gelegen in een lintbebouwing langs de Hoogedijk. Gelet op de aard en de dichtheid van de woningen kan niet worden uitgesloten dat deze omgeving moet worden beschouwd als bebouwde kom volgens de Wet geurhinder en veehouderij. De eigenaar van het bedrijf gaf aan dat ook naar zijn mening deze woningen binnen de bebouwde kom zijn gelegen. De Commissie constateert dat de voorgestelde situatie in fase 1 niet voldoet aan de minimum afstandseisen in artikel 4 en 5 van de Wet geurhinder en veehouderij. Voor fase 2 kan de commissie dit niet vaststellen omdat het MER daarvoor niet voldoende informatie bevat.

- De beoordeling gaat er ook van uit dat het aantal dieren niet toeneemt. Dat klopt niet met het voornemen tot uitbreiding van de veestapel. Dat de nieuw te bouwen stal achter de bestaande bedrijfsgebouwen wordt gebouwd maakt dat niet anders.
- Voor de schapen is nog niet eerder vergunning verleend. Bij een vergelijking met de voorheen vergunde situatie zijn deze schapen dus een nieuwe geurbron.
- De geuremissie van de schapen is om te rekenen naar odour units, zodat deze geuremissie kan worden betrokken in de beoordeling van cumulatieve geurhinder. In het MER ontbreekt een beoordeling van de cumulatieve geurhinder. Hiervoor moeten zowel de brongegevens als de getoetste objecten in beeld te worden gebracht.

2.6.2 Geluidhinder

In het MER is aangegeven dat de geluidsproductie door het in werking zijn van het bedrijf na de uitbreiding zowel in fase 1 als in fase 2 niet anders zal zijn dan in de huidige situatie. De Commissie merkt hierbij op dat uit de indicatieve geluidbeoordeling (bijlage III bij het MER) niet blijkt of deze de huidige situatie beschrijft, of dat dit fase 1 of fase 2 is¹².

Afgezien daarvan zal de aanzienlijke groei van de veestapel met zich meebrengen dat ook het gebruik van werktuigen op het erf, alsmede de aanvoer van voer en de afvoer van melk en mest evenredig toenemen. In het MER is hier niet op ingegaan, evenmin als op de bedrijfs-specifieke aspecten die bij de beoordeling een rol spelen als de routing van de transporten en het vervoer van vee naar en van de andere bedrijfslocatie aan de Lagedijk. Een akoestisch rapport waarin de geluidsbelasting van de omgeving is aangegeven, ontbreekt.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER expliciet in te gaan op het behoud van een goed woon- en leefklimaat en daarbij een juiste beoordeling te maken van de gevolgen van de uitbreiding van het bedrijf voor de geurhinder en de geluidhinder.

¹² Overigens zit er in de aantallen malen mest uitrijden een rekenfout

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: Firma Roos Katwoude

Bevoegd gezag: college van burgemeester en wethouders van de gemeente Waterland

Besluit: wijzigen van bestemmingsplan

Categorie Besluit m.e.r.:

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie D.14 en vanwege passende beoordeling

Activiteit: Bestemmingsplanwijziging ten behoeve van vergroten bouwvlak voor de bouw van een nieuwe melkveestal.

Procedurele gegevens:

kennisgeving MER op gemeentelijke website

ter inzage legging MER: 21 februari 2014 tot en met 4 april 2014

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 25 februari 2014

voorlopig toetsingsadvies uitgebracht: 24 april 2014

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

drs. ing. J. Bout (voorzitter)

ing. J.H. Grit (werkgroepsecretaris)

ing. M.M.J. Pijnenburg

ing. R.L. Vogel

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Omdat de Commissie niet is geraadpleegd bij de voorbereiding op het MER heeft ze een locatiebezoek afgelegd om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- Plan-m.e.r. Nieuwbouw ligboxenstal, Stalbouw.nl, 15 januari 2014,
- Toelichting Bestemmingsplan Katwoude – Hoogedijk, Rho Adviseurs B.V., concept 1 augustus 2013;
- Regels Bestemmingsplan Katwoude – Hoogedijk, Rho Adviseurs B.V., voorontwerp 18 november 2013
- Omschrijving voorgenomen planvorming, Stalbouw.nl, datum onbekend,
- Quickscan Natuurtoets Uitbreiding Agrarisch Bedrijf Hoogedijk 24, Katwoude, EcoGroen Advies, concept 1 juli 2013;
- Samenvatting Watertoets, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, 2 oktober 2013;
- Beoordeling archeologische rapportage en selectiebesluit archeologische monumentenzorg, gemeente Waterland, 8 november 2013;
- Uitgangspuntennotitie Watertoets, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, 2 oktober 2013;
- Voortoets i.h.k.v. Natuurbeschermingswet 1998, Stalbouw.nl, 7 oktober 2013.

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Voorlopig toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Bestemmingsplan Katwoude Hoogedijk 24,
gemeente Waterland

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

